

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
обліку і бізнес-консалтингу
Протокол № 1 від 25.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної
роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

**ОБЛІКОВИЙ КОНСАЛТИНГ В ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИЙ
ДІЯЛЬНОСТІ**

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	07 "Управління і адміністрування"
Спеціальність	071 "Облік і оподаткування"
Освітній рівень	другий (магістерський)
Освітня програма	"Облік і аудит"

Статус дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробник:
к.е.н., доц.

Наталя КУРГАН

Завідувач кафедри
обліку і бізнес-
консалтингу
д.е.н., проф.

Андрій ПИЛИПЕНКО

Гарант програми
д.е.н., проф.

Світлана ЛАБУНСЬКА

**Харків
2023**

ВСТУП

Міжнародне економічне співробітництво значуще впливає на рівень розвитку економіки кожної країни і світового прогресу в цілому. Складовим елементом такого співробітництва є зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів господарювання різних країн. На сучасному етапі розвитку економіки України значна частина вітчизняних підприємств і організацій здійснює операції на зовнішніх ринках. В сьогоденних умовах стратегічної інтеграції України до глобалізованого економічного простору зростає кількість і складність бізнес-операцій вітчизняних підприємств з іноземними партнерами.

Необхідність суцільного правильного актуального фінансового обліку зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств пояснюється як законодавчими вимогами держави, так й інформаційними запитами менеджменту для ефективного управління такою діяльністю. Головною ознакою зовнішньоекономічної діяльності резидентів України є здійснення усіх операцій в іноземній валюті, через що існують особливі вимоги до фінансового і податкового обліку такої діяльності. Облік зовнішньоекономічних операцій є однією з найскладніших ланок бухгалтерського обліку, оскільки вимагає спеціальних знань. Техніка здійснення, оподаткування та порядок обліку окремих видів зовнішньоекономічних операцій тісно пов'язані та всебічно регламентовані законодавством України. Правове поле щодо проведення та обліку операцій із нерезидентами є достатньо складним, оскільки охоплює положення понад ста нормативно-правових і законодавчих актів, до того ж швидко та систематично оновлюється.

Навчальна дисципліна «Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності» є вибірковою складовою циклу професійної підготовки освітньо-професійної програми «Облік і аудит». У процесі вивчення теоретичних положень, вирішення практичних завдань, виконання лабораторних робіт з навчальної дисципліни «Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності» здобуваються знання у сфері зовнішньоекономічної діяльності, у тому числі щодо порядку здійснення та фінансового обліку експортних, імпорتنних, бартерних, толінгових, лізингових, фінансово-кредитних, посередницьких операцій в іноземній валюті з зарубіжними контрагентами, а також операцій з конвертації валюти на Міжбанківському валютному ринку.

Метою навчальної дисципліни «Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності» є надання здобувачам вищої освіти знань та практичних навичок щодо техніки проведення зовнішньоекономічних операцій, щодо специфіки їх оподаткування та фінансового обліку, щодо відображення у фінансовій звітності результатів їх здійснення, а також набуття здобувачами вмінь і навичок щодо ведення фінансового обліку зовнішньоекономічної діяльності у програмному середовищі «SaaS».

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

отримання знань щодо актуальної нормативно-правової бази та методологічних основ проведення та обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємства;

розуміння порядку проведення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності розрахунків у іноземній валюті та набуття практичних навичок відображення в обліку валютних операцій, у тому числі в інформаційній базі облікової програми («Облік SaaS»);

набуття вмінь та навичок відображення в обліку господарських операцій при здійсненні зовнішньої торгівлі та інших бізнес-угод українських підприємств з іноземними контрагентами; отримання досвіду ведення електронного обліку зовнішньоекономічних операцій у бухгалтерській інформаційній базі («Облік SaaS»).

Предмет навчальної дисципліни – особливості проведення та відображення в бухгалтерському обліку і звітності фінансово-господарських операцій українських підприємств з нерезидентами в зовнішньоекономічних бізнес-відносинах.

Об'єктом навчальної дисципліни є зовнішньоекономічна діяльність комерційних підприємств української юрисдикції.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
PH02	ЗК03
PH06	ЗК01, ЗК05, ЗК10, СК01
PH07	ЗК03
PH09	ЗК03
PH10	ЗК03
PH12	ЗК03, ЗК04, СК01, СК05, СК07, СК09, СК10
PH14	ЗК03, ЗК06, ЗК08, ЗК09, СК02, СК03, СК04, СК05
PH17	ЗК03, ЗК06

де, PH02. Знати теорію, методику і практику формування облікової інформації за стадіями облікового процесу і контролю для сучасних і потенційних потреб управління суб'єктами господарювання з урахуванням професійного судження.

PH06.Визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації.

PH07.Розробляти внутрішньофірмові стандарти і форми управлінської та іншої звітності суб'єктів господарювання.

PH09. Формувати фінансову звітність за національними та міжнародними стандартами для суб'єктів господарювання на корпоративному рівні, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень.

PH10. Збирати, оцінювати та аналізувати фінансові та нефінансові дані для формування релевантної інформації в цілях прийняття управлінських рішень.

PH12. Обґрунтовувати інноваційні підходи до інформаційного забезпечення системи контролю використання ресурсного потенціалу суб'єктів господарювання та органів державного сектору з урахуванням стратегії розвитку бізнесу.

PH14. Обґрунтовувати вибір і порядок застосування управлінських інформаційних технологій для обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в системі прийняття управлінських рішень з метою їх оптимізації.

PH17. Готувати й обґрунтовувати висновки задля консультування власників, менеджменту суб'єкта господарювання та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

ЗК01. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК03. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК04. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК01. Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.

СК02. Здатність організовувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами законодавства та менеджменту підприємства.

СК03. Здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації обліку, контролю, планування та оптимізації податкових розрахунків.

СК04. Здатність формувати фінансову звітність за міжнародними стандартами, коректно інтерпретувати, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень.

СК05. Здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації.

СК07. Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.

СК09. Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування..

СК10. Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Консультаційні рекомендації щодо обліку операцій в іноземній валюті за зовнішньоторговельними контрактами з нерезидентами

Тема 1. Міжнародні правила та вимоги національного законодавства як теоретичний базис облікового зовнішньоекономічного консалтингу підприємств України

1.1. Правові основи проведення зовнішньоекономічних операцій

Поняття зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД). Види, суб'єкти, органи державного регулювання ЗЕД. Ліцензування та квотування експорту (імпорту) як форми державного регулювання ЗЕД. Порядок постановки на облік суб'єктів ЗЕД митними органами.

1.2. Застосування базисних умов постачання «Інкотермс–2020» українськими експортерами та імпортерами

Зовнішньоекономічні договори (контракти). Міжнародні правила Інкотермс (2020). Порядок визначення витрат покупця (імпортера) і продавця (експортера), у відповідності до базисної умови постачання, затвердженої у контракті.

Тема 2. Методичні та законодавчі основи відображення операцій в іноземній валюті в бухгалтерському обліку підприємства-замовника консалтингових послуг

2.1. Особливості ведення обліку операцій в іноземній валюті, регламентовані НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»

Сутність поняття «іноземна валюта». Класифікація валютних цінностей за Законом про валюту та валютні операції. Відмінності «валютних операцій» і «операцій в іноземній валюті». Критерії визнання валютних операцій в обліку. Валютний курс. Синтетичні субрахунки, передбачені Планом рахунків та Інструкцією № 291 для обліку руху іноземної валюти. Класифікація статей балансу на монетарні та немонетарні за НП(с)БО 21 «Вплив змін валютних курсів».

2.3. Сутність курсових різниць і порядок їх відображення в фінансовому обліку

Сутність поняття «Курсова різниця». Дата балансу і дата здійснення валютної операції. Переоцінка монетарних статей балансу. Балансова вартість валюти. Порядок розрахунку курсових різниць за монетарними статтями балансу. Види курсових різниць: операційні та неопераційні; позитивні та від'ємні. Порядок відображення курсових різниць на бухгалтерських рахунках та у фінансовій звітності підприємств - замовника консалтингових послуг.

Тема 3. Консультаційні рекомендації щодо обліку операцій конвертації валют на Міжбанківському валютному ринку України

3.1. Порядок відкриття рахунків у іноземній валюті в уповноважених банках України

Перелік банківських операцій, за якими законодавчо дозволено проводити розрахунки в іноземній валюті. Порядок розрахунків між резидентами України і нерезидентами за валютними операціями. Кодування банківських рахунків за стандартом IBAN. Види банківських рахунків юридичних осіб - резидентів. Порядок відкриття рахунків в іноземній валюті в банківських установах України. Уповноважений банк. Класифікатор іноземних валют, затверджений Національним банком України.

3.2. Відображення в обліку купівлі іноземної валюти на Міжбанківському валютному ринку України

Техніка проведення купівлі іноземної валюти підприємством. Субрахунки для обліку доходів і витрат від купівлі валюти.

3.3. Відображення в обліку операції з реалізації безготівкової іноземної валюти

Техніка проведення продажу іноземної валюти підприємством. Субрахунки для обліку доходів і витрат від продажу валюти.

Тема 4. Нормативний базис облікового експортного консалтингу – техніка проведення і відображення в обліку експортних операцій українського підприємства

4.1. Техніка проведення експортних операцій в Україні

Поняття експорту та реекспорту. Експорт без фактичного вивезення за межі митної території України. Граничний строк розрахунків за операціями експорту товарів.

4.2. Основи митного оформлення експорту товарів: митні режими, декларування митної вартості

Поняття митної та контрактної вартості товару. Порядок митного оформлення експорту. Митна декларація. Законодавчо встановлені поняття для опису перебування товарів у митних режимах. Особливості митного режиму «експорт».

4.3. Особливості оподаткування експортних операцій

Порядок нарахування і сплати податку на прибуток, мита, податку на додану вартість (ПДВ) за експортними операціями підприємства.

4.4. Облік експортних операцій та розрахунків з іноземними покупцями

Порядок нарахування доходів від експортних операцій підприємства. Особливості розрахунку гривневого еквіваленту доходу від реалізації товарів та обліку курсових різниць за монетарними заборгованостями у випадку: експорту на умовах попередньої оплати; експорту на умовах наступної оплати.

Тема 5. Консалтингові послуги щодо порядку проведення та обліку імпорتنих операцій резидентів, з дотриманням вимог законодавства України

5.1. Порядок проведення та митного оформлення імпорتنих операцій в Україні

Зміст поняття «імпорт товарів». Сутність митного режиму «імпорт». Методи визначення митної вартості товарів. Граничний строк розрахунків за операціями імпорту товарів.

5.2. Особливості оподаткування імпорتنих операцій

Порядок нарахування та сплати мита, акцизного податку, податку на додану вартість (ПДВ), податку на прибуток за імпортними операціями підприємств-резидентів. Платники та бази оподаткування.

5.3. Загальна схема відображення в обліку операцій з імпорту товарів, робіт, послуг

Формування облікової вартості імпортованих товарів. Складові початкової вартості імпортованих активів. Особливості визначення первинної вартості імпортованих товарів та гривневих еквівалентів валютних заборгованостей у випадку: імпорту з попередньою оплатою; імпорту на умовах наступної оплати. Облік митних платежів за імпортними операціями.

Змістовий модуль 2. Консалтинговий супровід проведення та обліку інших видів зовнішньоекономічних операцій підприємства

Тема 6. Організація службових відряджень за кордон та облікове відображення супутніх розрахунків в іноземній валюті

6.1. Порядок відображення в обліку проведення розрахунків за відрядженнями за кордон

Документальне оформлення службових відряджень за кордон. Види витрат, що підлягають відшкодуванню підприємством при відрядженні за кордон. Порядок розрахунку добових витрат. Відображення в бухгалтерському обліку розрахунків за закордонними відрядженнями співробітників.

6.2. Особливості обліку готівки в іноземній валюті, виданої підзвітній особі при командированні за кордон

Порядок видачі готівкової іноземної інвалюти з поточного рахунку уповноваженим банком. Особливості декларування вивозу готівки в іноземній валюті за межі України. Особливості використання готівки в інвалюті на території України.

6.3. Особливості відображення в обліку розрахунків у іноземній валюті з підзвітними особами при використанні корпоративних банківських карток

Облік валютних операцій за розрахунками з підзвітними особами при використанні корпоративних банківських карток для платежів у командировці.

Тема 7. Законодавчі основи консалтингу щодо проведення та обліку бартерних і посередницьких зовнішньоекономічних операцій підприємств України

7.1. Особливості проведення та обліку зовнішньоекономічних операцій, що виконуються за бартерними контрактами

Техніка проведення бартерних операцій з нерезидентами. Порядок здійснення операцій за контрактами зовнішньоекономічного бартеру. Нормативні обмеження щодо проведення бартерних операцій в сфері ЗЕД. Граничні терміни проведення бартерних ЗЕД-операцій. Митний і податковий контроль за строками проведення товарообмінних операцій українських підприємств з нерезидентами. Оподаткування бартерних операцій з нерезидентом. Фінансовий облік бартерних операцій в іноземній валюті, у відповідності по вимог НП(с)БО.

7.2. Техніка проведення і облік зовнішньоекономічних операцій українського підприємства, що виконуються за угодами комісії та консигнації

Види посередників у сфері ЗЕД. Законодавча база проведення комісії та консигнації при зовнішній торгівлі. Порядок укладення угод та техніка здійснення зовнішньоекономічних операцій комісії та консигнації. Відображення в обліку українського підприємства-комітента операцій з імпорту товарів, а також по реалізації товарів на експорт через комісіонера-нерезидента. Особливості відображення в обліку українського комісіонера реалізації товару на експорт і придбання імпортних товарів за договорами комісії.

Тема 8. Консультаційні рекомендації щодо техніки здійснення та обліку операцій резидентів з давальницькою сировиною

8.1. Техніка проведення толінгових операцій з нерезидентами

Поняття «операція з давальницькою сировиною». Митні режими переробки на митній території України та за межами митної території. Критерії визнання товарів українськими та іноземними. Порядок отримання дозволу митного органу на переробку товарів. Терміни переробки давальницької сировини. Оподаткування толінгових операцій при їх замовленні та виконанні.

8.2. Облік давальницьких операцій у резидента-замовника

Особливості здійснення, порядок оподаткування та обліку толінгових операцій при вивезенні давальницької сировини українського замовника за межі митної території України з метою переробки іноземним виконавцем та одержання готової продукції.

8.3. Облік давальницьких операцій у резидента-виконавця

Особливості здійснення, порядок оподаткування та обліку толінгових операцій при ввезенні давальницької сировини іноземного замовника на митну територію України та переробці її українським підприємством-виконавцем.

Тема 9. Консалтинговий супровід зовнішньоекономічних операцій підприємства з кредитування, інвестування та фінансового лізингу

9.1. Облік отримання та обслуговування валютних кредитів українськими підприємствами

Відображення в обліку надходження, нарахування і сплати відсотків та погашення банківських кредитів в іноземній валюті. Особливості відображення неопераційних курсових різниць в податковому обліку.

9.2. Особливості відображення в обліку та звітності надходження інвестицій в іноземній валюті

Порядок формування статутного фонду в іноземній валюті та облік заборгованостей інвесторів. Особливості складення звітності за формою 4 «Звіт про власний капітал» підприємствами з іноземними інвестиціями. Відображення в обліку операцій резидентів відповідно до вимогам НП(С)БО и М(С)ФЗ. Оподаткування операцій підприємств з іноземними інвестиціями та діяльності нерезидентів України.

9.3. Основи здійснення та обліку лізингових операцій

Законодавчі вимоги до операцій фінансового лізингу. Ознаки фінансового лізингу, встановлені законодавством. Об'єкти, суб'єкти, терміни фінансового лізингу. Оподаткування зовнішньоекономічного фінансового лізингу. Бухгалтерський облік у орендаря об'єкта фінансового лізингу, отриманого від нерезидента. Амортизація об'єкта фінансового лізингу.

Тема 10. Консалтингові послуги з декларування та звітування підприємства за валютними операціями з нерезидентами

10.1. Особливості складання фінансової звітності стосовно зовнішньоекономічних операцій підприємства

Порядок представлення в Балансі (Звіті про фінансовий стан) активів, зобов'язань і капіталу підприємства, вартість яких виражена в іноземній валюті. Відображення в Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) доходів і витрат підприємства в іноземній валюті. Порядок відображення валютних цінностей підприємства при заповненні форми 3 (3-н) і форми 4.

10.2. Відображення валютних операцій підприємства у Декларації з податку на прибуток та у системі електронного декларування ПДВ

Оформлення податкових накладних за експортно-імпортними операціями підприємства у системі електронного декларування ПДВ, складання Додатку 5 до Декларації з ПДВ. Звітування щодо валютних операцій підприємства у Декларації з податку на прибуток.

10.3. Порядок декларування валютних цінностей підприємства в іноземній валюті

Особливості заповнення Декларації про валютні цінності, доходи та майно, що належать резиденту України і знаходяться за її межами.

Перелік практичних та лабораторних занять за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять / завдань

Назва теми	Зміст
Тема 1. Міжнародні правила та вимоги національного законодавства як теоретичний базис облікового зовнішньоекономічного консалтингу підприємств України	Практичне заняття. Приклади практичних ситуацій застосування базисних умов постачання «Інкотермс–2020» українськими експортерами та імпортерами
	Лабораторна робота. Реєстрація користувача і підприємства у інформаційній базі. Внесення первинних даних щодо підприємства. Заповнення довідників: номенклатура, контрагенти, банківські рахунки, каси, співробітники.
Тема 2. Методичні та законодавчі основи відображення операцій в іноземній валюті в бухгалтерському обліку підприємства-замовника консалтингових послуг	Практичне заняття. Практичні приклади обліку курсових різниць.
	Лабораторна робота. Внесення даних щодо іноземних контрагентів підприємства (покупців та постачальників).
Тема 3. Консультаційні рекомендації щодо обліку операцій конвертації валют на Міжбанківському валютному ринку України	Практичне заняття. Практичні приклади обліку конвертації валюти на Міжбанківському валютному ринку України
	Лабораторна робота. Внесення за рахунками бухгалтерського обліку вступних залишків іноземної валюти на банківських рахунках підприємства
Тема 4. Нормативний базис облікового експортного консалтингу – техніка проведення і відображення в обліку експортних операцій українського підприємства	Практичне заняття. Практичні приклади обліку експортних операцій
	Лабораторна робота. Відображення у інформаційній базі операцій підприємства з придбання іноземної валюти на Міжбанківському валютному ринку України.
Тема 5. Консалтингові послуги щодо порядку проведення та обліку імпортних операцій резидентів, з дотриманням вимог законодавства України	Практичне заняття. Практичні приклади обліку імпортних операцій
	Лабораторна робота. Відображення у інформаційній базі операцій підприємства з перерахування іноземної валюти нерезидентам-постачальникам за імпортними контрактами на умовах попередньої та наступної оплати.
Тема 6. Організація службових відряджень за кордон та облікове відображення супутніх розрахунків в іноземній валюті	Практичне заняття. Практичні приклади обліку витрат за відрядженнями за кордон та розрахунків у іноземній валюті з командированими працівниками.
	Лабораторна робота. Відображення у інформаційній базі операцій підприємства з оприбуткування отриманої експортної виручки та продажу частини неї на Міжбанківському валютному ринку України за дорученням підприємства.
Тема 7. Законодавчі основи консалтингу щодо	Практичне заняття. Приклади обліку бартерних та посередницьких зовнішньоекономічних операцій

Назва теми	Зміст
проведення та обліку бартерних і посередницьких зовнішньоекономічних операцій підприємств України	підприємства.
	Лабораторна робота. Відображення у інформаційній базі операцій з продажу іноземної валюти на Міжбанківському валютному ринку України за дорученням підприємства.
Тема 8. Консультаційні рекомендації щодо техніки здійснення та обліку операцій резидентів з давальницькою сировиною	Практичне заняття. Приклади обліку толінгових зовнішньоекономічних операцій підприємства.
	Лабораторна робота. Внесення до інформаційної бази даних щодо експорту продукції власного виробництва за кордон. Відображення у інформаційній базі операцій підприємства з остаточного розрахунку з покупцем-нерезидентом, з оприбуткування експортної виручки та продажу частини від неї на Міжбанківському валютному ринку України.
Тема 9. Консалтинговий супровід зовнішньоекономічних операцій підприємства з кредитування, інвестування та фінансового лізингу	Практичне заняття. Приклади обліку лізингових зовнішньоекономічних операцій підприємства. Прикладу обліку кредитів та інвестицій в іноземній валюті.
	Лабораторна робота. Внесення до інформаційної бази даних щодо імпорту на митну територію України запасів і товарів, який здійснило вітчизняне підприємство.
Тема 10. Консалтингові послуги з декларування та звітування підприємства за валютними операціями з нерезидентами	Практичне заняття. Практичні приклади заповнення фінансової, податкової та статистичної звітності за зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.
	Лабораторна робота. Відображення у інформаційній базі операцій підприємства з остаточних розрахунків з постачальниками-нерезидентами. Складання фінансової, податкової та статистичної звітності за зовнішньоекономічними операціями, здійсненими підприємством у звітному періоді.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
Тема 1. Міжнародні правила та вимоги національного законодавства як теоретичний базис облікового зовнішньоекономічного консалтингу підприємств України	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення змісту базисних умов постачання Інкотермс-2020. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.
Тема 2. Методичні та законодавчі основи відображення операцій в іноземній валюті в бухгалтерському обліку підприємства-замовника консалтингових послуг	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Самостійне вивчення методу середньозваженої вартості у обліку операцій в іноземній валюті. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.
Тема 3. Консультаційні рекомендації щодо обліку операцій конвертації	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення особливостей

Назва теми	Зміст
валют на Міжбанківському валютному ринку України	перерахунку за крос-курсом. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.
Тема 4. Нормативний базис облікового експортного консалтингу – техніка проведення і відображення в обліку експортних операцій українського підприємства	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Самостійне вивчення порядку проведення і обліку реекспорту. Виконання практичних завдань для самостійної роботи. Підготовка до контрольної роботи.
Тема 5. Консалтингові послуги щодо порядку проведення та обліку імпорتنих операцій резидентів, з дотриманням вимог законодавства України	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Самостійне вивчення порядку проведення і обліку реімпорту. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.
Тема 6. Організація службових відряджень за кордон та облікове відображення супутніх розрахунків в іноземній валюті	Поглиблене вивчення порядку визнання податкових витрат за командированнями робітників підприємства.
Тема 7. Законодавчі основи консалтингу щодо проведення та обліку бартерних і посередницьких зовнішньоекономічних операцій підприємств України	Самостійне вивчення техніки проведення і обліку консигнаційних операцій з нерезидентами. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.
Тема 8. Консультаційні рекомендації щодо техніки здійснення та обліку операцій резидентів з давальницькою сировиною	Поглиблене вивчення порядку документування і митного оформлення зовнішньоекономічних толінгових операцій. Підготовка до контрольної роботи.
Тема 9. Консалтинговий супровід зовнішньоекономічних операцій підприємства з кредитування, інвестування та фінансового лізингу	Самостійне вивчення техніки здійснення, документального оформлення та обліку інвестицій у іноземній валюті, отриманих від нерезидента; внеску нерезидента у статутний капітал українського підприємства та виплати дивідендів.
Тема 10. Консалтингові послуги з декларування та звітування підприємства за валютними операціями з нерезидентами	Поглиблене вивчення порядку відображення у податкових накладних та податкових Деклараціях експортно-імпорتنих операцій українських підприємств.

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та / або лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни «Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності» для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

проблемні лекції (з використанням візуалізації, спрямовані на викладенні базисних положень досліджуваних тем, передбачається виконання здобувачами самостійного активного пошуку відповідей на проблемні тематичні питання);

практичні заняття (з використанням методів рішення задач, розгляду ситуацій, проведення дискусій);

лабораторні роботи (з використанням методу ділової гри – умови лабораторних робіт документально підтверджені, тому заповнення облікової інформаційної бази імітує практичну зовнішньоекономічну діяльність українського підприємства);

самостійна робота (складання опорного конспекту лекцій, виконання практичних завдань для самостійної роботи, заповнення облікової інформаційної бази, підготовка до захисту Звіту з лабораторних робіт).

Під час проведення лекційних, практичних та лабораторних занять використовуються: проблемне викладання, пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, дослідницький методи викладання та метод ділової гри.

Метод проблемного викладення передбачено при поясненні тем 3, 6, 7, 10. У ході викладення теми 3 «Консультаційні рекомендації щодо обліку операцій конвертації валют на Міжбанківському валютному ринку України» здобувачам приклад проблемної ситуації конвертації на МВРУ однієї іноземної валюти на іншу. Маючи знання щодо порядку відображення в обліку конвертації іноземної валюти на національну, здобувачі мають здійснити науковий пошук і винайти рішення проблемної ситуації. Аналогічно при викладенні теми 6 «Організація службових відряджень за кордон та облікове відображення супутніх розрахунків в іноземній валюті», теми 7 «Законодавчі основи консалтингу щодо проведення та обліку бартерних і посередницьких зовнішньоекономічних операцій підприємств України» та теми 10 «Консалтингові послуги з декларування та звітування підприємства за валютними операціями з нерезидентами» здобувачам пропонуються проблемні ситуації обліку ЗЕД, вирішення яких вимагає самостійного пошуку нової інформації та набуття нового досвіду.

Пояснювально-ілюстративний метод застосовуються при викладенні усіх тем дисципліни «Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності». Пояснення лекційного матеріалу і практичних прикладів обліку ЗЕД обов'язково супроводжується демонстраційним матеріалом. На початку кожної лабораторної роботи викладач демонструє порядок, послідовність і відмінності складання електронних бухгалтерських ЗЕД-документів у хмарному сервісі «Облік SaaS» за темою, що вивчається. Демонстрація матеріалу виконується або із використанням програмного продукту Zoom (в разі онлайн-навчання), або на комп'ютері у аудиторії університету (в разі офлайн-навчання).

Частково-пошуковий метод застосовується при виконанні усіх лабораторних робіт дисципліни. Здобувачі отримують детально пояснений приклад обліку певного виду зовнішньоекономічних операцій у хмарному

сервісі «Облік SaaS». Виконання наступного змістовно близького прикладу здійснюється здобувачами самостійно.

Дослідницький метод викладання передбачає спостереження і пошук висновків під час роботи з рекомендованою літературою за темами 1, 4, 5, 8, 9. В ході самостійної роботи за темами здобувачі знаходять порядок техніки проведення та автоматизованого обліку певних зовнішньоекономічних операцій підприємства, запропонованих викладачем. Висновки і пропозиції здобувачів аргументовано розглядаються у ході дискусії на наступних заняттях.

Метод ділової гри є основним і центральним при виконанні лабораторних робіт, які сукупно імітують зовнішньоекономічну діяльність українського підприємства за один квартал. Для максимального наближення до реальної практики облікової роботи, завдання супроводжуються заповненими первинними документами.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

За дисципліною «Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності» результати навчання оцінюються за поточним і підсумковим контролем. Система оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних і лабораторних занять, має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів – максимальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти. Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену (іспиту).

Форми поточного оцінювання результатів навчання: складання опорних тез (конспекту) лекцій, рішення ситуаційних практичних завдань для самостійної роботи, поточні контрольні роботи, захист заповненої облікової інформаційної бази та Звіту за виконаними лабораторними роботами.

Поточний контроль проводиться на кожному лекційному та практичному занятті за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на лекціях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт для самостійної роботи. Також поточний контроль включає оцінювання здобувача за двома контрольними роботами, що містять по два практичні завдання з обліку окремих видів зовнішньоекономічної діяльності.

Проблемні лекції – усього 10 балів за складені опорні тези (конспекти) ключових понять, законодавчих і методичних положень за кожною лекцією.

Завдання оцінюється від 5 до 9 балів, якщо складено не повні опорні конспекти або занотовано не більше, як 50% лекційного матеріалу. Опорні конспекти менше, ніж 50% лекційного матеріалу, повертаються на доопрацювання.

Практичні заняття – усього 15 балів за виконані завдання для самостійної роботи за всіма практичними заняттями. Завдання оцінюється від 7 до 14 балів, якщо завдання для самостійної роботи виконані не повністю або не більше, ніж на 50% помилково. Якщо вирішено менше, ніж 50 % завдань для самостійної роботи, рішення не приймаються і повертаються на доопрацювання.

Поточні контрольні роботи – 8 балів за кожну контрольну роботу, яка містить по 2 задачі (практичні завдання з обліку окремих видів зовнішньоекономічних операцій); усього 16 балів.

Контрольна робота оцінюється:

у 8 балів – виконано правильно обидві практичні задачі;

від 6 до 7 балів – одна задача виконана вірно, а інша – з помилками;

від 4 до 5 балів – розв'язання обох задач виконано зі значущими помилками;

від 1 до 3 балів – здобувач виклав деякі правильні нотатки щодо рішення завдань, але не зміг навіть на 50% вирішити жодну задачу.

Поточний контроль виконання лабораторних робіт проводиться у формі усного опитування на кожному лабораторному занятті щодо прогресу здобувача у внесенні облікової інформації до інформаційної бази. Результати виконання лабораторних робіт оцінюються по завершенні здобувачем всіх лабораторних робіт від 6 до 19 балів. Оцінюється правильність заповнення інформаційної бази (від 5 до 12 балів), складеного звіту з лабораторних робіт (від 1 до 2 балів) та відповідей на запитання під час захисту здобувачем бази та звіту (від 0 до 5 балів). До захисту приймається інформаційна база здобувача тільки за умови виконання ним всіх лабораторних робіт.

Правильно заповнена база оцінюється у 12 балів. Якщо інформаційна база заповнена із помилками, то оцінка може бути знижена, але не менше, ніж до 5 балів. У іншому випадку інформаційна база повертається на доопрацювання та виправлення помилок.

Здобувач складає Звіт з виконаних лабораторних робіт тільки за умови наявності особистої заповненої інформаційної бази. Звіт оцінюється у 2 бали, якщо містить всі скрини, заявлені викладачем у вимогах до Звіту. Здобувач отримує за Звіт 1 бал, якщо Звіт складено неповністю або ілюстраційний матеріал у ньому (скрини) подано ненаочно, з поганою деталізацією. Якщо Звіт неможна оцінити від 1 до 2 балів, він повертається здобувачеві на опрацювання.

Захист інформаційної бази та Звіту з лабораторних робіт проводиться у формі усного опитування здобувача на знання порядку складання електронних документів у інформаційній базі. Здобувач має відповісти на 5 запитань (по 1 балу за кожне) і отримати за захист від 0 до 5 балів. Відповідь на запитання зараховується, якщо здобувач зміг показати у інформаційній базі порядок

заповнення певного електронного документа і прокоментувати сформовані за ним облікові проведення.

Якщо за поточним контролем здобувач отримав від 35 балів (min) до 60 балів (max), то він може бути допущений до складання семестрового екзамену.

Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії. Екзамен складається в письмовій формі за екзаменаційними білетами і оцінюється за 40-бальною шкалою.

Приклад екзаменаційного білета за дисципліною «Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності»

I. Стереотипне завдання (max - 12 балів) - включає 6 тестових завдань по 2 бали за кожний:

Тестове завдання 1. У якій валюті ведеться облік і складається фінансова звітність на українських підприємствах, що здійснюють розрахунки з іноземними партнерами в іноземній валюті:

- а) у валюті розрахунку, що зазначена в контракті;
- б) у доларах США;
- в) у євро;
- г) у гривневому еквіваленті, розрахованому за курсом МВРУ;
- д) у гривневому еквіваленті, розрахованому за курсом НБУ.

Тестове завдання 2. Нарахування мита при експорті товарів відображається в обліку експортера бухгалтерським записом:

а) Дт 28	Кт 685;	в) Дт 93	Кт 685;
б) Дт 28	Кт 641;	г) Дт 93	Кт 641.

Тестове завдання 3. Яким терміном в ІНКОТЕРМС визначена особа, яка на підставі договору перевезення бере на себе зобов'язання здійснити або забезпечити здійснення перевезення товару залізницею, автомобільним, повітряним, морським і внутрішнім водним транспортом або комбінацією цих видів транспорту:

а) «брокер»;	в) «перевізник»;
б) «вантажовідправник»;	г) «фрахтівник».

Тестове завдання 4. Вкажіть вірно складений бухгалтерський запис, який відображає господарську операцію: нарахована та включена до витрат комісія банку при проведенні операції купівлі іноземної валюти:

а) Дт 651 Кт 311 і Дт 92 Кт 651;	в) Дт 333 Кт 377 і Дт 92 Кт 333;
б) Дт 94 Кт 685 і Дт 685 Кт 334;	г) Дт 685 Кт 333 і Дт 92 Кт 685.

Тестове завдання 5. Операції з придбання валюти проводяться підприємствами:

- а) самостійно на міжбанківському валютному ринку;
- б) самостійно у будь-якому пункті обміну валют;
- в) через уповноважені банки у пункті обміну валют;
- г) виключно на міжбанківському валютному ринку через уповноважені банки.

Тестове завдання 6. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про валютні операції визначаються:

- а) Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»;
- б) НП(с)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»;
- в) Законом України «Про валюту та валютні операції»;
- г) Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

II. Діагностичне завдання (максимум - 18 балів) - включає 6 ситуаційних задач по 3 бали за кожною:

Ситуаційна задача 1. Українське підприємство імпортувало з Польщі товари загальною вартістю 20 000 дол. на умовах СРТ-Рава-Руська. При цьому 22 грудня (курс НБУ 34,0 грн/дол, курс МВРУ 34,3 грн/дол) перераховано 50% контрактної вартості авансом; 10 січня (курс НБУ 34,20 грн/дол, курс МВРУ 34,51 грн/дол) здійснено митне оформлення, отримано пакет товаросупроводжувальної документації; 20 лютого (курс НБУ 34,45 грн/дол, курс МВРУ 34,8 грн/дол) перераховано решту оплати іноземному постачальнику. Розрахуйте вартість імпортованих активів для цілей бухгалтерського обліку.

Ситуаційна задача 2. Українське підприємство імпортувало з Польщі товари загальною вартістю 10 000 дол. на умовах DDP. При цьому 22 грудня (курс НБУ 34,90 грн/дол, курс МВРУ 35,02 грн/дол) отримано товари та пакет товаросупроводжувальної документації. 20 січня (курс НБУ 35,15 грн/дол, курс МВРУ 35,18 грн/дол) перераховано оплату іноземному постачальнику. Розрахуйте вартість імпортованих активів для цілей бухгалтерського обліку.

Ситуаційна задача 3. Українське підприємство 2 жовтня придбало 1000 дол. США, при цьому комісійна винагорода банку склала 0,75%. Розрахуйте вартість придбаної валюти для цілей фінансового обліку, якщо на 02.10 курс НБУ становить 34,95 грн/дол., а курс МВРУ – 35,05 грн/дол.

Ситуаційна задача 4. Українське підприємство експортувало товари на суму 120 000 дол., отримавши авансом 20 000 дол. Решта суми була отримана в термін, що на 10 днів перевищив граничний термін розрахунків, що встановлений законодавством України. Вкажіть суму фінансових санкцій, нарахованих в цьому випадку (в гривнях в перерахунку за курсом 35,1 грн/дол).

Ситуаційна задача 5. Підприємство придбало 1000 дол. на МВРУ, при цьому на дату подання заяви на придбання курс НБУ склав 35,2 грн/дол, курс МВРУ – 35,3 грн/дол, на дату зарахування валюти на валютний рахунок курс НБУ – 35,1 грн/дол, курс МВРУ – 35,15 грн/дол. Розрахуйте облікову вартість придбаної іноземної валюти.

Ситуаційна задача 6. Підприємство на 30 вересня мало 8000 дол. США, 5 жовтня за цю валюту було придбано на МВРУ 6870 євро. Якщо курс НБУ становив 30.09 – 34,0 грн/дол., 05.10 – 34,15 грн/дол. та 35,12 грн/євро, а курс МВРУ 05.10 – 34,2 грн/дол. та 35,2 грн/євро, розрахуйте балансову вартість придбаної валюти у фінансовому обліку.

III. Евристичне завдання (максимум - 10 балів):

У березні-квітні підприємство здійснило наступні операції:

1) 11 березня на поточний рахунок зараховано 20 000 дол. в якості оплати продукції, відвантаженої нерезиденту в попередньому періоді. В цей же день підприємство доручив уповноваженому банку продати 50% отриманої іноземної валюти. Операція продажу валюти проведена на наступний день 12 березня, гривневий еквівалент реалізованої валюти зарахований на поточний рахунок підприємства в національній валюті. Комісійна винагорода банку - 1,45%, а курси валют склалися так:

11.03 курс НБУ - 37,12 грн/дол., курс МВРУ - 37,03 грн/дол.;

12.03 курс НБУ - 237,06 грн/дол., курс МВРУ - 37,25 грн/дол.

2) Для виконання імпортного контракту підприємство подало заяву в уповноважений банк на придбання 4000 євро, перерахувавши для цього 160 000 грн. Операція проведена банком 28.03, комісійна винагорода банку становить 1,42%. Перерахування суми нерезиденту відбулося 06.04.

28.03 курс НБУ - 37,51 грн/євро, курс МВРУ - 37,55 грн/євро;

31.03 курс НБУ - 37,46 грн/євро, курс МВРУ - 37,58 грн/євро;

06.04 курс НБУ - 37,42 грн/євро, курс МВРУ - 37,53 грн/євро.

Відобразіть операції в бухгалтерському обліку, вкажіть первинні документи, якими було оформлено ці операції, та облікові регістри, за якими можна перевірити правильність складених проводок у інформаційній базі.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи за дисципліною «Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності»

Структурно екзамен містить три завдання різного типу:

Завдання 1 (стереотипне) - 12 балів (6 тестових завдань по 2 бали);

Завдання 2 (діагностичне) - 18 балів (6 ситуаційних задач по 3 бали);

Завдання 3 (евристичне) - 10 балів (комплексна задача: 4 бали - проводки, 4 бали - розраховані суми, 2 бали - первинні документи та облікові регістри).

Завдання 1 (стереотипне) характеризує професійні навички здобувача на стереотипному рівні та оцінюється максимально на рівні 12 балів (за 100-бальною шкалою). Завдання представлене у формі тестів, які мають одну правильну відповідь.

Діагностичне завдання складається з 6 ситуаційних задач і оцінюється у 18 балів, по 3 бали за кожну задачу. Відповідь здобувача на кожну ситуаційну задачу має супроводжуватися наведеними розрахунками і поясненнями, в іншому випадку така відповідь не буде зарахована як правильна. Максимальну кількість балів (3 бали) за кожну з 6 ситуаційних задач діагностичного рівня здобувач отримує, якщо у повному обсязі з відповідними поясненнями здійснює всі розрахунки та не допускає арифметичні помилки.

Евристичне завдання 3 оцінюється максимально у 10 балів і дає можливість здобувачеві отримати за екзамен максимальну оцінку 40 балів. Максимальну кількість балів (10) за завдання 3 здобувач отримує за умови детального наведення всіх бухгалтерських записів, розрахунків і пояснень та в разі подання кінцевого висновку. У разі відсутності пояснень у ході вирішення та кінцевого висновку ставлять від 7 до 9 балів. Здобувач отримує від 4 до 6 балів, якщо у ході вирішення виникли суттєві або розрахункові помилки, які викривили кінцевий результат рішення (залежно від змісту та ступені

помилковості дій). Лише 3 бали отримує здобувач у разі формальної відповіді без коректних бухгалтерських записів, або якщо завдання виконано менш ніж на 50 %, або у разі грубої логічної помилки, яка призвела до обрання неправильного ходу рішення, за умови правильного виконання більш, ніж 25 % завдання.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною «Обліковий консалтинг в зовнішньоекономічній діяльності» визначається сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль. Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака, О. О. Сукач, Д. М. Бурлаченко. – 6-те вид., перероб. та доп. – Київ : Центр учбової літератури, 2020. – 268 с.
2. Ковальчук Т. Г. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / Т. Г. Ковальчук. – Київ : Ліра-К, 2018. – 216 с.
3. Курган Н. В. Облік і техніка проведення зовнішньоекономічних операцій підприємства [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Н. В. Курган. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 190 с. Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28062>
4. Облік зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / за заг. ред. С. О. Кузнецова. – Харків : Вид-во Іванченко І. С., 2019. – 221 с.
6. Огійчук М. Ф. Облік зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / М. Ф. Огійчук. – Київ : Алерта, 2019. – 332 с.
7. Танасієва М. М. Облік і оподаткування зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / М. М. Танасієва. Чернівці : Технодрук, 2021. 100 с.

Додаткова

8. Кравцова О. М. Облік зовнішньоекономічної діяльності: навч. посібник. -- Львів: «Магнолія», 2018. – 224 с.
9. Моніторинг експортно-імпортного потенціалу та ефективності його використання : монографія [Електронний ресурс] / Л. М. Малярець, В. І. Отенко, І. П. Отенко та ін. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 172 с. Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28145>

10. Світове господарство і міжнародні економічні відносини [Електронний ресурс] : навчальний посібник у схемах і таблицях / С. В. Бестужева, В. О. Козуб, Н. В. Проскурніна та ін. – [Електронний ресурс] – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 249 с. Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27473>
11. Класифікатор іноземних валют : постанова Правління НБУ від 04.02.1998 р. № 34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0521500-98#n15>
12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 (МСБО 21) «Вплив змін валютних курсів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_022
13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
14. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
15. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку // Міністерство фінансів України : веб-сайт. – Режим доступу : <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1>

Інформаційні ресурси

16. Єдиний державний інформаційний веб-портал «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» // Державна митна служба України : веб-сайт. – Режим доступу : <https://cabinet.customs.gov.ua>
17. Облік SaaS : веб-сайт. – Режим доступу : <https://oblik.ua/uk>
18. Офіційний сайт Державної податкової служби України. – Режим доступу : <https://tax.gov.ua/>
19. Офіційний сайт Інкотермс 2020 в Україні. – Режим доступу : <https://incoterms2020.com.ua>

Посилання на ПНС дисципліни:

<https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8903>